

Kandidatnummer: 4045

BSOBAC- Bacheloroppgave med forskningsmetode
Inkludering av nyankomne flyktninger i det norske samfunnet

Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Bachelor i sosialt arbeid

UIS. Mai 2024

Kandidatnummer: 4045

Antall ord: 9997

Hva viser forskning om betydning av å delta i introduksjonsprogrammet for flyktninger fra ikke vestlig land med tanke på deres kvalifikasjoner og suksess i arbeidslivet, sett fra arbeidsgivere, flyktninger og hjelpere perspektiver?

En litteraturstudie basert på flyktnings deltakelse i introduksjonsprogrammet.

Sammendrag:

Når flyktninger ankommer et nytt land, står de ovenfor en rekke utfordringer og hindringer som kan påvirke deres integrering og suksess. Fra språkbarrierer og kulturelle forskjeller til utfordringer med å få anerkjennelse for sine kvalifikasjoner, er veien til en vellykket integrering ofte krevende og kompleks. I denne konteksten spiller introduksjonsprogrammet en rolle i å støtte flyktninger i deres overgang til det nye samfunnet. Hensikten med oppgaven er å undersøke betydningen av å delta i introduksjonsprogrammet for flyktninger fra ikke-vestlige land med tanke på deres kvalifikasjoner og suksess i arbeidslivet.

Oppgaven benytter litteraturstudie som metode for å utforske relevant forskning, med fokus på å svare på problemstillingen gjennom analyse av utvalgte artikler. Den systematiske tilnærmingen gir en helhetlig forståelse av temaet og bidrar til ny innsikt. Gjennom analyse av tre vitenskapelige artikler har studiet identifisert sentrale temaer sett fra arbeidsgivere, flyktninger og hjelpere perspektiver. Resultatene viser at det er et tydelig «fokus på integrering av flyktninger», «samarbeid mellom ulike aktører», «betydningen av å tilpasse introduksjonsprogrammet til individuelle behov» og «utfordringer og barrierer i integreringsprosessen». oppgaven gir en god forståelse av utfordringene og mulighetene i integreringen av flyktninger i det norske samfunnet gjennom deltakelse i introduksjonsprogrammet. Det tas hensyn til viktigheten av individuell tilpasning, bedre samarbeid og støtte for å sikre en effektiv integreringsprosess for flyktninger i arbeidslivet.

Nøkkelord: Flyktninger, introduksjonsprogrammet, integrering, arbeidsliv og kvalifikasjoner.

«Vi lever i en verden der det finnes vegger,
ikke bare mellom land, men kanskje særlig
mellom mennesker.»

(Premkumar, 2019, s. 166)

Innholdsfortegnelse

KAPITTEL 1 INNLEDNING:	5
1.1. BEGRUNNELSE OG BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA	5
1.2. PRESENTASJON AV PROBLEMSTILLING:	6
1.3. BEGREPSAVKLARING:	6
1.4. SOSIALFAGLIG RELEVANS:	7
1.5. FORMÅLET MED OPPGAVEN:	8
1.6. OPPGAVENS DISPOSISJON:	8
KAPITTEL 2 TEORI:	9
2.1. FLERKULTURELLE FORSTÅELSE:	9
2.2. LIMINALITET:	10
2.3. EMPOWERMENT:	11
KAPITTEL 3 METODE:	13
3.1. VALG AV METODE:	13
3.2. DATAINNSAMLING:	13
3.3 ANALYSE:	20
3.4. STUDIENS TROVERDIGHET:	23
KAPITTEL 4 RESULTATER:	24
4.1. FOKUS PÅ INTEGRERING AV FLYKTNINGER:	24
4.2. BETYDNING AV SAMARBEID MELLOM ULIKE AKTØRER:	24
4.3. BEHOV TIL TILPASNING TIL INDIVIDUELLE BEHOV:	25
4.4. UTFORDRINGER OG BARRIERER I INTEGRERINGSPROSESS:	26
KAPITTEL 5. DISKUSJON:	27
5.1. INTRODUKSJONSPROGRAMMETS ROLLE SOM EN BRO FOR INTEGRERING:	28
5.2. BETYDNING AV SAMARBEID SETT FRA ULIKE AKTØRERS PERSPEKTIVER:	30
5.3. TILPASNING TIL INDIVIDUELLE BEHOV SOM EN NØKKEL TIL VELLYKKET INTEGRERING AV FLYKTNINGER:	32
KAPITTEL 6 KONKLUSJON:	33
KAPITTEL 7 LITTERATURLISTE:	35

Kapittel 1 Innledning:

1.1. Begrunnelse og bakgrunn for valg av tema

Å migrere til et nytt land og forsøke å etablere seg på nytt, kan være en betydelig utfordring. Flyktninger kommer fra forskjellige land, snakker ulike språk og har ulike tilhørighet. Hver enkeltindivid har ulike grunner for å flykte, men de har et fellestrekk og det er å finne trygghet. (Berg& Lauritsen, 2009, s, 11-12).

Denne gruppen står ofte overfor betydelige utfordringer da de ikke er kjent med samfunnets normer og regler, de mangler både språkferdigheter og kunnskap om samfunnet de ankommer (Brunvatne, 2006, s. 44).

Å velge et tema for en bacheloroppgave har det ikke vært en enkel prosess, men jeg valgte mitt tema av flere grunner. For det første har jeg søkt tidligere etter flere artikler for å få mer kunnskap om flyktninger og deres utfordringer i inkluderingsprosess. Fermandes (2022) studerte introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger med et maktkritisk perspektiv og utforsket hvordan det bidrar til integrering. Ihle (2023) undersøkte inkludering av innvandrerforeldre med barn med spesielle behov i det norske samfunnet, og studien kaster lys over deres rettigheter og perspektiver. Disse artiklene har inspirert meg til å utforske dette temaet videre og få mer innsikt i hvordan det norske samfunnet tar vare på å inkludere denne gruppen i dagliglivet.

For det andre, ifølge integrering og mangfolds direktoratet, IMDi (2023), har antall flyktninger økt betydelig de siste tjue årene. Statistikken viser at ved begynnelsen av 2023 ble bosatt 877227 innvandrere i Norge, hvorav 32,1 prosent flyktninger med deres familiemedlemmer.

Ifølge IMDIs tall på økning av flykninger i landet har gjort dette tema av både samfunnsmessig og politiske interesse, noen som krever ytterligere forskning for å skaffe mer kunnskap om integreringsprosess og tilpasningene som trenges for flyktninger og deres integreringsframgang.

Ikke minst, erfaringen med å jobbe med flyktninger har vekket min interesse for å utforske spørsmålene rundt hvordan høyt utdannede flyktninger opplever sin integreringsprosess og hvordan vi kan bidra til inkludering av flyktninger uten formell

utdanning, men med verdifulle erfaringer som kan være ressurser i arbeidsmarkedet. Disse spørsmålene har motivert meg til å utforske dette temaet.

1.2. Presentasjon av problemstilling:

Stortingsmelding nr.17 (1996-1997) understreker prinsippet om like muligheter, rettigheter og plikter for alle samfunnsmedlemmer, uavhengig av deres bakgrunn. Dette inkluderer flyktninger, og målet med flyktningarbeidet er å oppnå integrering og full deltakelse i samfunnet. For å oppnå dette er det nødvendig med spesifikke tiltak i en periode etter bosetting av flyktninger (Gran& Scoufia, 2005, s. 6).

Videre blir det foreslått i Stortingsmelding nr. 17 (2000-2001) om asyl- og flyktningpolitikk i Norge at alle nyankomne flyktninger skal få tilbud om introduksjonsprogram (Gran& Scoufia), 2005, s. 8).

Arbeidet i flyktningeenheten og arbeidet med introduksjonsprogrammet er forankret i integreringsloven. Formålet med loven er å integrere innvandrere tidlig i det norske samfunnet og gjør dem økonomisk selvstendig. Loven skal bidra til at innvandrere får gode norskkunnskaper, kunnskap om norsk samfunnsliv, formelle kvalifikasjoner og en varig tilknytning til arbeidslivet (Integreringsloven, 2020, § 1).

Derfor er det viktig å stille spørsmål om hvorvidt dette programmet er tilstrekkelig effektivt for å kvalifisere deltakerne for arbeidslivet. Av denne grunnen vil jeg rette søkelys mot denne problemstilling:

Hva viser forskning om betydning av å delta i introduksjonsprogrammet for flyktninger fra ikke vestlig med tanke på deres kvalifikasjoner og suksess i arbeidslivet, sett fra arbeidsgivere, flyktninger og hjelpere perspektiver?

1.3. Begrepsavklaring:

Migrasjon: er en betegnelse som refererer til befolkningsforflytting. Det er en kompleks prosess som involverer menneskers bevegelse mellom land, og innenfor samme land. I Norge har vi en mangfoldig befolkning bestående av asylsøkere, flyktninger og innvandrere, som alle har sine egne personlige erfaringer knyttet til migrasjon (Holt, 2019, s. 28).

Integrering: Innebærer to målsetninger: først, at det skal ikke være forskjeller mellom mennesker i flertallet og mindretallene når det gjelder fordeling av gode, og at alle mennesker deltar på ulike arenaer i samfunnet så lenge de ønske det. For det andre, at deltakelsen skjer i tilstrekkelig grad for å skape relasjoner mellom individer som bidrar til samfunnets eksistens og utvikling (kjeldstadli, 2008, s. 106).

Introduksjonsprogrammet: introduksjonsprogrammet har som mål å utruste nyankomne med grunnleggende ferdigheter i norskspråk og kunnskap om det norske samfunnslivet, samtidig som det forberede for deltakelse enten i yrkeslivet eller utdanningssystem. Programmet inkluderer norskopplæring, undervisning i samfunnet og tiltak som forbereder deltakerne for videre livet (Gran& Scoufia, 2005, s. 93).

Flyktninger: I juridisk kontekst referer begrepet flyktninger til både overføringsflyktninger og asylsøkere som har fått asyl. I dagligspråket brukes begrepet for å beskrive en person som er på flukt på grunn av krig, brudd på menneskerettigheter, miljøkatastrofer og lignende (Varvin, 2015, s. 49).

Kultur: omfatter en rekke elementer i samfunnet, inkludert normer, kunnskap, tro, oppfatninger av moral, språk og andre symbolske systemer. Videre inkluderer kultur alt som mennesker skaper gjennom sin aktivitet (Østerberg og Engelstad, 1984, referert i Kasin, 2008, s. 59).

Empowerment: et begrep som innen sosial og helsefag betraktes som radikalt. Det setter søkelys på å gi kraft og makt til individer og grupper som har vært i eller er i en avmaktssituasjon slik at de kan komme seg ut av denne situasjonen (Askheim, 2012, s. 11).

1.4. sosialfaglig relevans:

Sosialt arbeidsstudiet kvalifisere oss som studenter til å jobbe innenfor ulike områder blant annet migrasjon. Vi arbeider med enkeltpersoner, familier, grupper og lokaler

samfunn. Hovedmålet er å styrke individets ressurser og evner, slik at de bedre kan håndtere og mestre sine livssituasjoner. Dette er en viktig del av å hjelpe mennesker til å oppnå en bedre livskvalitet og trivsel (Universitet i Stavanger, 2024).

Holt (2019) identifiserer tre sentrale kompetanseområder som er viktig i møtet med flyktninger. Det første området dreier seg om å ha kunnskap og forståelse for kultur, migrasjon og traumer. Det andre området handler om hjelperens selvbevissthet, og innebærer å være bevisst egne tanker og følelse, samt å bruke den bevisstheten i intervensjoner. Det tredje området omfatter hjelperens handlinger og ferdigheter knyttet til å utføre intervensjoner (Holt, 2019, s. 23). På bakgrunn av dette understreker betydning av sosialt arbeidsstudiet når det gjelder å møte flyktninger som en sårbar gruppe og deres behov for integrasjon i samfunnet.

1.5. Formålet med oppgaven:

Formålet med denne oppgaven er å utforske betydning av introduksjonsprogrammet for flyktninger fra ikke vestlig land med tanken på kvalifisering til arbeidslivet. Jeg vil belyse denne problemstilling ved hjelp av 3 utvalgte vitenskapelige artikler som ikke er eldre enn fem år. Gjennom arbeidet med oppgaven søker jeg å tilegne meg ytterligere kunnskap og innsikt både i valg av problemstilling og i den systematiske skriveprosessen (Thidemann, 2019, s. 19). Min avgrensede problemstilling har hjulpet meg med søkeprosess etter vitenskapelige artikler, der skal jeg analysere og vise på hvilken måte introduksjonsprogrammet bidrar til integreringsprosessen.

1.6. Oppgavens disposisjon:

I innledningen vil jeg presentere bakgrunnen, formålet og problemstillingen. Deretter vil jeg forklare sentrale begreper og gjennomgå relevante teoretiske perspektiver. Metodedel inkludert valgt metode, datainnsamling og vurdering av artikler, vil bli beskrevet. Resultatene vil oppsummeres og analyseres, etterfulgt av en diskusjon om funn i forhold til problemstillingen. Avslutningsvis oppsummeres hovedfunn, konklusjoner og det gis forslag til videre forskning og anbefalinger. Referanser til alle kilder brukt vil bli oppgitt.

Kapittel 2 Teori:

I dette kapittelet skal det utforskes ulike teoretiske perspektiver som er relevant for min problemstilling.

Teori er «*antakelse som skal beskrive eller forklare årsakene til et visst forhold*». Antakelse er å anta noen om verden eller hva er kjennetegn en fennoman. Andre definisjon innebærer «*framstilling av grunnsetninger, lover eller regelmessighet innenfor vitenskap eller kunst*». Denne definisjon handler om å generalisere, å finne forbindelse mellom forskjellige konkrete sosiale fenomener (Stuvøy, 2021, s. 138).

Valget av teoriene om flerkulturelle forståelse, liminalitet og empowerment basert på å gi en sammenhengende ramme for å utforske de samme aspektene som vitenskapelige artikler jeg har valgt for å analysere og drøfte. Ikke minst at disse teoriene er relevante for å belyse ulike aspekter ved flyktingers situasjon.

2.1. flerkulturelle forståelse:

Forestilling om et flerkulturelt samfunn kan forstås som et forsøk på å anerkjenne og verdsette de ulike individuelle forskjellene som eksisterer blant mennesker, og å anerkjenne at disse forskjellene er positive og relevante på en viktig måte (Kasin, 2008, s. 55).

For å få en dypere forståelse av begrepet flerkulturell, er det viktig å se hva som ligger i selve kulturbegrepet som blir definert i begrepsavklarings delen.

Kasin (2008) viser også hva begrepet flerkulturelle inneholder, det flerkulturelle samfunn er et samfunn der er det tilstedeværelse av flere ulike kulturer eller etniske grupper. Dette kan innebære at mennesker med forskjellige kulturelle bakgrunner lever sammen, enten det er innenfor et land, eller en annen sosial setting. Et viktig kjennetegn av flerkulturelle samfunn er mangfold og variasjoner når det gjelder språk, religion, tradisjoner, verdier og andre kultur elementer (Kasin, 2008, s 62).

En av grunnene til at begrepet flerkulturell benyttes, er at fagpersoner i ulike sektorer er involvert i å forstå minoriteter, minoritetskultur, kulturell integrasjon og mangfold. Å formidle det som kalles et flerkulturelt perspektiv, for eksempel i en skolesetting, handler om å utvikle en god forståelse for toleranse og verdien av kulturell kommunikasjon og variasjoner. Samtidig, for å kunne sette pris på variasjoner og mangfold, er det nødvendig å utvikle kunnskap om kulturelle forskjeller (Kasin, 2008, s. 64).

Eriksen og Sajjad (2020) påpeker at kultur ikke bare er lært, men også overføres fra en generasjon til neste. Mange av de reglene, ferdighetene og kunnskapene vi anvender, har vi arvet fra tidligere generasjoner. Basert på vår bakgrunn har vi tilegnet oss ulike ferdigheter og kunnskaper (s.38).

I Norge er det kulturell variasjon, særlig de siste årene med økt innvandring som har ført til en mangfoldig befolkning med ulike nasjonaliteter og kulturer. Mange innvandrere har integrert seg ved å lære norsk og tilpasse seg en annen livstil. Noen med minoritetsbakgrunn opplever å måtte balansere mellom ulike kulturer (Eriksen& Sajjad, 2020, s. 42-43).

Når vi snakker om kulturmøte i flerkulturelle samfunn, er det ikke kulturene i seg selv som møtes, men menneskene som møtes. Slike kulturmøter fører til endringer hos begge parter, etter et kulturmøte er man ikke den samme som før. Som den greske filosofen Heraklit uttrykte det: «Man kan ikke trå to ganger inn i den samme elven». Både individene i møtet og relasjoner mellom den forandrer seg over tid, de lærer hverandre å kjenne og utvikle en ny dynamikk (Eriksen& Sajjad, 2020, s. 46).

2.2. Liminalitet:

Når flyktninger kommer til vertsland og begynner i introduksjonsprogrammet, står de overfor en kompleks prosess for å integrere seg i det nye samfunnet.

Ifølge Van Genneps teori om rites de passage, han definert rites de passage som ritualer som følger med enhver endring av sted, sosial posisjon eller alder. Disse overgangsfaser markerte en transformasjon gjennom tre faser: separasjon, liminalitet og aggregering. Separasjonsfasen er preget av symbolsk atferd som signaliserer en fordeling fra tidligere tilstander, enten det er sosialt eller kulturelt. Deretter kommer liminalitetsfasen, en tilstand av ubestemthet hvor individet verken tilhører den gamle strukturen eller den nye, men eksisterer i et rike av rene muligheter. Aggregeringsfasen markerer fullføring av overgangen til en stabil tilstand, der

individet har klare rettigheter, plikter og forventninger om å følge normer og etiske standarder (Turner, 1996, s. 510).

Turner (1996) peket på at overgangsritualer involvere en liminal periode der individet er strukturelt usynlig, selv om de er til stede fysiske. Dette skyldes samfunnets forventninger og definisjoner som begrenser vår oppfatning (s. 511).

Liminalitet kan betraktes som et rike av rene muligheter der nye ideer og relasjoner kan oppstå. Det er en tilstand der individet verken tilhører den gamle strukturen eller den nye, men snarere eksisterer i en mellomtilstand av ubestemthet (Turner, 1996, s. 511)

Denne tilstanden av liminalitet kan oppfattes som forurensende i henhold til Dr. Mary Douglas (1996) synspunkt, da den utfordrer etablerte prinsipper og kategorier i samfunnet.

Dr. Mary Douglas (1996) har foreslått at begrepet forurensning oppstår som en reaksjon for å beskytte kjære prinsipper og kategorier mot uklarhet og motsetninger. Hun argumenterer for at det som oppfattes som uklart og motstridende i sosiale definisjoner, ofte blir betraktet som rituelt urent. Dette betyr at individet som endrer sosiale situasjoner befinner seg i en liminal tilstand. De er verken fullstendig integrert i det nye samfunnet eller helt tilknyttet sitt tidligere miljø. Denne ubestemte tilstanden kan oppfattes som utfordrende for samfunnets etablerte strukturer, da den representerer en blanding av gamle og nye ideer, relasjoner og identiteter (Turner, 1996, s. 512)

Liminalpersoner som eksisterer i en tilstand av uklarhet og overgang, kan derfor oppfattes som spesielt forurensende, da de ikke passer inn i tradisjonelle kategorier og er verken her eller der. Dette støtter ideen om at liminalitet representerer en tilstand av ubestemthet som utfordrer etablerte strukturer og kategorier i samfunnet (Turner, 1996, s. 512).

2.3. Empowerment:

Flyktninger er ofte sterke individer, men deres erfaringer med store påkjenninger før og under konflikter, samt vedvarende eksilbelastninger, kan gjøre mange av dem sårbare. Mange

opplever seg som maktløse i eksillandene sine. Derfor er helsefremmende tiltak som vektlegger Empowerment (myndiggjøring) er viktig (Brunvatne, 2006, s. 303).

Ifølge Askheim (2012) er empowerment sentralt til å styrke de som føler seg avmektige, slik at de får bedre selvtillit, selvbilde, kunnskap og ferdigheter. Dette gjør det mulig for dem å ta kontroll over sine egne liv. I dag brukes begrepet empowerment på mange ulike grupper som anses å være i en avmaktssituasjon, for eksempel innvandrere, rusmisbrukere og personer med psykisk lidelse (Askheim, 2012, s.12).

Mange som ønsker å ha innflytelse, makt og kontroll over egne sitt liv. I samfunnet der individualisme og frihet til å velge sitt eget liv verdsettes høyt, er det forståelig at empowerment er et begrep som er populært (Askheim, 2012, s.12).

I motmaktstilnærming til empowerment, er det viktig å sette søkelys på sammenhengen mellom individuelle og gruppers livssituasjon og de strukturelle forholdene i samfunnet. Et grunnleggende prinsipp i denne tilnærming er å skape bevissthet hos de enkelte om forbindelsen mellom deres egen livssituasjon og de eksterne samfunnsmessige forholdene, og anerkjennelsen av at andre i lignende situasjoner opplever tilsvarende utfordringer med avmakt (Askheim, 2012, s. 21).

Askheim (2012) forsterker en individorientert tilnærming til Empowerment, denne tilnærming vektlegger å styrke enkeltpersoner, slik at deres indre kraft og ressurser kan utvikles, men uten at denne prosessen anser ut fra samfunnsmessig kontekst (s. 35).

Dean (2006) beskriver makten som profesjoner innen helse og sosialarbeid, psykologer og pedagogikk får, som en form for pastoral makt eller prestemakt. Den pastorale makten utøves ikke gjennom repressiv kontroll, men heller gjennom veiledning og omsorg (Dean, 2006 referert i Askheim, 2012, s. 88). Disse fagpersoner med sin kunnskap og posisjon spiller en viktig rolle som rådgivere for de som føler seg maktløse. Deres oppgave er å gi klienten den nødvendig kunnskap som gjør dem i stand til å ta selvstendige, men samtidig riktige og gode valg (Askheim, 2012, s. 88).

Askheim (2012) peker på at Empowerment arbeid handler om å vekke kvaliteten i livet. Fagpersoners oppgave er å veilede de som ikke leve i overenstemmelse med forstillingene om hvordan borgere i velferdsstaten bør leve sitt liv i riktig retning (Bjerge 2005 referert i Askheim, 2012, s. 89)

Kapittel 3 Metode:

3.1. Valg av metode:

Jeg har valgt litteraturstudiet som metode i min bacheloroppgave. Aveyard (2019) påpeker at litteraturstudiet handler om å utforske og tolke all relevant litteratur som er knyttet til et spesifikke forskningsspørsmål (s.2). Ved å gjennomføre en grundig litteraturgjennomgang kan vi identifisere viktig informasjon og få en helhetlig forståelse av hvordan den relaterer seg til hverandre. Dette bidra til å skape ny innsikt og hjelper oss med å besvare forskningsspørsmålet på en grundig måte (Aveyard, 2019, s. 2).

Åm et al (2022) peker på at litteraturstudien i en bacheloroppgave baserer seg på eksisterende forskning fra andre forskere, istedenfor å gjennomføre egne empiriske undersøkelser (s. 145).

Selv om jeg ikke utfører egne empiriske undersøkelser i min bacheloroppgave, gir litteraturstudien meg likevel en mulighet til å forske på ulike vitenskapelige artikler slik at jeg prøver å finne svar på min problemstilling. Ved å søke etter relevante vitenskapelige artikler og analysere resultater og funn, kan jeg nå mitt mål med å forske mer på temaet mitt.

3.2. Datainnsamling:

Framgangsmåte i litteraturstudiet begynte med innledende søk. Prosessen starter den 18.10.2023, der jeg utførte søk på Goolge Scholar. Søkeordene jeg har benyttet var inspirert av mitt tema, hvor jeg har brukt (inkludering av flyktninger) eller bare ord (flyktninger). I tillegg har jeg sett på litteraturreferanse i pensum i sosialt arbeid studiet (Thidemann, 2019, s. 81). I Google Scholar har jeg ikke funnet artikler som jeg kan bruke i min litteraturstudie. Deretter prøvde jeg å utføre søk i databasen Ovid med søkeord (flyktninger i Norge), men søkeprosess var mislykkede med å besvare mitt forskningsspørsmål.. Etter dette gikk jeg over til en mer systematisk søkeprosess. Ifølge Thidemann (2019) involverer en systematisk søkemethode en tilpassing til oppgavens problemstilling. Det er viktig å huske at systemisk søk er en iterativ prosess, noen som betyr at jeg må bevege meg frem og tilbake i søkeprosess. Det første trinnet i et systematisk søk er å operasjonalisere problemsstilling for at det skal være presis (Thidemann, 2019, s. 82).

PICO skjema er et verktøy i forskningsmetode for å hjelpe med å konkretisere problemstilling. PICO er engelsk forkortelse, og det står for (population, intervention, comparison og outcome). (Thidemann, 2019, s. 82-83)

For min problemstilling skal PICO skjema være for:

Tabell 1. PICO skjema

Population (Pasient)	Intervention (Intervensjon)	Outcome (Utfall)
Nyankomne flyktninger fra ikke vestlig land	Deltar i introduksjonsprogrammet	Betydning av å delta i introduksjonsprogrammet

(Thidemann, 2019, s. 84)

PICO skjema har gjort problemsstilling mer tydelig, og hjulpet meg med å konkretisere mitt litteratursøk. Da har jeg begynt å søke mer systematisk i databasene Oria og Idunn, noen som resulterte mange treff for mitt søk. For å oppnå bedre resultater, søkte jeg med ordet «introduksjonsprogrammet» i databasen Oria i 05.02.2024, antallet treff var 7, men bare 1 av artiklene var relevant. Jeg benyttet også søkeordet «nyankomne flyktninger i Norge» som ga 6 antall treff, men bare 1 er relevant. Videre ga Søkeordene «flyktninger» og «introduksjonsprogrammet» meg 4 antall treff, hvorav to var relevant. Det siste søkte jeg gjorde var med søkeordet «Migrasjon og integrering», som ga 3 antall treff, men ingen var relevante. Søkeprosessen varte fra 18.10.2023- 11.03.2024.

Det var ikke mindre viktig å definere inklusjons og eksklusjonskriterier, dette gjør litteratursøket mer tydelig og avgrense mengden litteratur (Thidemann, 2019, 83). I vurdering av inklusjons og eksklusjonskriteriene er det viktige punktene som må være til stede for å sikre at vi finne riktige artikler som besvarer min problemstilling. Først må informasjoner være relevant til min problemstilling, andre punktet er det fagfelle vurdering, Det må ha en ny publiseringsdato (Thidemann, 2019, s 90). Disse spørsmålene vil bidra til å finne frem vitenskaplig artikler av relevans.

Når vi går gjennom vitenskaplige artikler, er det essensielt å ha IMRAD strukturen i tanken. Forkortelse IMRAD står for innledning, metode, resultat og diskusjon. En artikkel som er fagfelle vurdert har blitt vurdert av to eksperter innenfor fagområdet og har blitt anerkjent som av høy kvalitet. Formålet med fagfelle vurdering er å sikre at publiserte artikler oppfyller strenge kvalitetskrav (Thidemann, 2019, s 67).

Kriteriene introduseres i tabell 2. nedenfor

Inklusjonskriterier	Eksklusjonskriterier
Fagfellevurdering	Ikke fagfellevurdert
Vitenskapelig artikler	Fagartikler
Utgitt siste fem år	Eldre enn fem år
Nyankomne flyktninge fra ikke vestlig land	Nyankomne flyktninger fra vestlig land
Voksne	Barn

I utgangspunktet har jeg prioritert å lese sammendraget for å vurdere om artiklene besvarer min problemstilling, med fokus på inklusjon og eksklusjonskriterier. Artiklene som ikke er relevante forkastet (Thidemann, 2019, s 90). De artiklene som var relevant til mitt tema og min problemsstilling, har jeg lest mer grundig og gjentatte ganger for å kunne utarbeide en god analyse av utvalgte artiklene. For å vurdere kvaliteten på artikler, har jeg benyttet anbefalinger fra Thidemann (2019) om å bruke sjekklister på helsebiblioteket.no. Der fant jeg ulike forskningsdesign for å kunne gjennomføre en kritisk vurdering av vitenskapelig artikler. Jeg har spesielt fokusert på sjekklisten for kvalitativ forskning siden mine utvalgte artikler basert på kvalitativ metode (Thidemann, 2019, s. 91). Etter anbefaling fra Thidemann valgte jeg å utarbeide en litteraturmatrise for å få en god oversikt over hovedelementene i de artiklene jeg har valgt (Thidemann, 2019, s 95). Den utarbeidende litteraturmatrise begynner i neste side.

Tabell 3. Artikel 1.

Artikkel 1: Norge	Fedreheim, G. E.& Hansen, T. & Aure, M. (2022). Arbeidsinkludering av flyktninger gjennom praksis- En flernivåstudie av arbeidsgivere synspunkter på det å tilby praksis. <i>Søkelys på arbeidslivet</i> , 2022-08, Vol.39 (2), p.1-14 https://www.idunn.no/doi/10.18261/spa.39.2.1#abstracts
Hensikt	Artikkelen har som mål å undersøke arbeidsgiverens synspunkter på sin rolle som praksistilbyder og hvordan de opplever å ha flyktninger i praksis.
Metode	Kvalitative intervjuer med arbeidsgivere, semistrukturert intervjuer
Utvalg	Ledere i virksomheter som tilbyr flyktninger praksisplass som en del av introduksjonsprogrammet. Det var 15 intervjuer med arbeidsgivere både i privat og offentlige virksomheter. Offentlige arbeidsplasser er sykehjem, barnehage, omsorgsboliger og skole. Private bedrifter dagligvarehandler, hotell og andre bedrifter. Intervjuene blir gjennomført i høsten 2017, og våren 2018 av syv forskere med åpne spørsmål.
Resultat	Arbeidsgivere ønsker økt innsats på praksisplasser for flyktninger, men møter utfordringer som manglende oppfordringer fra myndigheter og organisasjoner, samt behov for bedre systematisk arbeid fra NAV og flyktningetjeneste. De fokuserer på likebehandling og motivasjon blant flyktninger, men ser også språkutfordringer og ulike forventninger. For å oppnå bedre resultater foreslår de økt støtte fra aktører, bedre språktilrettelegging for flyktninger, og tettere dialog mellom alle involverte. Til slutt, selv om de er positive til praksisplasser for flyktninger, påpeker de behovet for mer støtte for å effektivisere ordningen.
Kvalitet	Søkelys på arbeidslivet er et fagfelleverdert tidsskrift, og fra nyere dato. Tema arbeidsinkludering av flyktninger er en stor utfordring i mange land. Formålet med studien å undersøke arbeidsgiverens erfaring med praksisordning, og den svarer på problemstilling gjennom utvalgte kvalitative metode basert på 15 intervjuer med arbeidsgivere. Formulering av studien er klar og forståelig, teksten er godt strukturert og metoden er beskrevet på en tilstrekkelig detaljert måte. Studien omfatter tre bykommuner, og informanter er arbeidsgivere fra både kommunale og private sektorer for å sikre bred variasjon i arbeidsgivere.

Etikk	Studien har tatt hensyn til informant samtykke gjennom å informere dem med formålet med studie, hvordan data skal brukes, og at de kan trekke seg når som helst. Personopplysninger er anonymisert. Datamaterialet er lagret på en sikker måte og i samsvar med retningslinjene fra Norsk senter for forskningsdata.
Relevans	Konteksten i denne studien er å vise arbeidsgivere synspunkter på praksisordning gjennom introduksjonsprogrammet, og det besvarer min problemstilling. Resultatdel viser hvordan arbeidsgivere opplever praksisordning, den viser både positive og negative sider, og peker på utfordringer som språk og støtte fra myndigheter. Dette kan bidra til å forbedre integreringstiltak.

Tabell 4: Artikkel 2

Artikkel 2: Norge	Kobberstad, J. H. (2020). Høyt utdanna flyktningers tilnæringer til kvalifisering og arbeid. <i>Søkelys på arbeidslivet</i> , 2020, Vol.37 (1-2), p.92-108. https://www.idunn.no/doi/10.18261/issn.1504-7989-2020-01-02-06#abstracts .
Hensikt	Hensikten med artikkelen er å undersøke hvordan høyt utdannende flyktningers ambisjoner utvikler seg i løpt av introduksjonsprogrammet (Intro). Artikkelen fokuserer på dilemmaet mellom rask integrasjon på arbeidsmarkedet og langsiktig sosial mobilitet, og hvordan dette dilemmaet uttrykkes gjennom utålmodighet.
Metode	Forfatteren har brukt en kvalitativ metode basert på deltakende observasjon og semistrukturerte intervjuer.
Utvalg	Utvalget i studien består av 12 nåværende intro deltakere, det inkludere kvinner og menn fra slutten av 20 år til starten av 50 år, de kommer fra land i Midtøsten, Asia og Afrika. De hadde fullført mellom ett og ni års studier som i hjemlandet regnes som høyere utdanning. I tillegg deltok i studien 6 tidligere intro deltakere, det blir ikke oppgitt kjønnsfordeling og alder på dem, de kom fra land i Midtøsten, Asia og Afrika og utdanningsnivå er ikke oppgitt.
Resultater	Forfatteren observerte ulike tilnæringer blant introduksjonsprogrammets deltakere, som reflekterer utfordringene med liminalitet. Dette forsterkes av faste norskkurs og godkjenningsprosesser. Rådgivere spiller en viktig rolle i å støtte deltakerne gjennom disse begrensningene og bør anerkjenne deres evne til å håndtere liminale situasjoner.

	Kvalifiseringstiltak bør tilpasses individuelle behov for å redusere utålmodighet. Deltakernes ambisjoner påvirkes av liminalitet, og utålmodighet viser ofte et ønske om å ta kontroll over egen fremtid.
Kvalitet	Søkelys på arbeidslivet er et fagfelleverdert tidsskrift, og fra nyere dato. Formålet med studien er klart formulert hvor forskerne ville finne svar på hvordan ambisjonene til høyt utdanna deltakere utvikler seg i løpt av introduksjonsprogrammet. Forfatteren ville finne svar på det fordi høyt udanna deltakere har aldri vært hovedfokus i slike studier. Metoden som forfatteren har valgt, var hensiktsmessig siden de har intervjuet deltakere som har erfaring selv i introduksjonsprogrammet. Forskeren har beskrevet hvordan deltakerne valgt ut og hvilke karakteristika har deltakere.
Etikk	Studien har ivaretatt av deltakernes anonymitet, og det blir tatt hensyn til deltakernes personvern ved å anonymisere informantene. Det blir ikke nevnt at studie har fått godkjenning fra en etisk komite.
Relevans	Denne studien fokuserer på høyt utdannede flyktninger og deres forhandlinger om tid gjennom introduksjonsprogrammet, noe som er relevant for min problemstilling om integrering og kvalifisering i arbeidslivet. Til tross for nyanserte funn og innsikt, er det viktig å merke seg at studien har begrensninger, som et lite utvalg av flyktninger, noe som kan påvirke generaliseringen av resultatene. Likevel gir den kvalitative forskningen et godt innblikk i de komplekse motivasjonene og utfordringene flyktninger møter i denne konteksten.

Tabell 5: artikkel 3

Artikkel 4: Norge	Mentzoni, T. M. (2019). Kvalifiseringstiltak for innvandrere og muligheter for supported Employment. <i>Søkelys på arbeidslivet</i> , 2019-05, Vol. 36 (1-2), p.36-54. https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/full/10.18261/issn.1504-7989-2019-01-02-03 .
----------------------	---

Hensikt	Artikkelen har to hovedformål: for det første å forstå hvorfor supported employment (SE) er aktuelt i kvalifiseringstiltak for innvandrere, for det andre å identifisere kritisk faktorer for vellykket implementering av SE for innvandrere.
Metode	Studien bygger på kvalitative data fra åtte forsøksprosjekter knyttet til introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger og jobbsjansen for hjemmeværende innvandrerkvinner i Oslo, Akershus og Østfold.
Utvalg	8 forsøksprosjekter deltar i studien: 4 introduksjonsprogram- prosjekter for nyankomne flyktninger, 4 jobbsjansen prosjekter for hjemmeværende innvandrerkvinner. Utvalget besto hovedsakelig av tre deler av nullpunktsanalysen, del 1 og 3 basert seg på gruppediskusjoner hvor del 1 besto av 16 deltakere fagledere, prosjektledere, medarbeidere fra jobbsjansen og introduksjonsprogrammet, del 3 besto av 9 jobbspesialister fra forsøksprosjektene. Del 2 basert seg på individuelle intervjuer, og det besto av 35 personer inkludert prosjektmedarbeidere, overordnet ledelse, arbeidsgivere, NAV ansette og bedriftslærere.
Resultater	Implementering av Supported Employment (SE) for innvandrere er påvirket av flere faktorer basert på en nullpunktsanalyse av åtte forsøksprosjekter. På systemnivå utfordres rigiditeten i introduksjonsprogrammets regelverk, manglende samsvar mellom SE-prinsipper og programmets mål, samt utfordringer med registrering av SE-aktiviteter og oppfølging av deltakere i arbeid. Bedre samarbeid med voksenopplæring for språkopplæring og arbeidsplassstøtte, samt samarbeid med arbeidsgivere for fokus på lønnet arbeid og oppfølging, er nødvendig. På organisasjonsnivå er ledelsesforankring, ressurs sikring, og kompetanseutvikling hos jobbspesialister avgjørende, sammen med tilgang til nødvendige ressurser som mobiltelefoner og systemtilgang. På gruppenivå er tydelig rolleavklaring mellom jobbspesialister og programrådgivere, samt effektiv oppfølging av deltakere og arbeidsgivere, viktig. Individnivået vektlegger profesjonell modenhet hos jobbspesialister, relevant kompetanse og erfaring med SE, samt evne til relasjonsbygging og effektiv oppfølging på arbeidsplassen.
Kvalitet	Søkelys på arbeidslivet er et fagfellevurdert tidsskrift, og fra nyere dato. Formålet med studien er klart formulert. Kvalitativ metode er hensiktsmessig hvor den gir en detaljert forståelse av komplekse problemstilling og nyanser i implementeringsprosessen. Utvalgsstrategien sikrer at dataene representerer variasjon i implementeringskontekster. Forfatteren diskuterer potensielle skjevheter og begrensinger i studien. I tillegg beskriver forfatteren informert samtykke og konfidensialitetsprosedyrer. Det er begrensninger i denne studien blant annet at studien er

	begrenset til pre eksisterende faktorer altså de undersøker ikke effekten av SE for innvandrere. Andre begrensning er studien fokuserer bare på oppstartfasen og drøfter ikke implementeringsfaktorer i andre faser. Studien tar ikke hensyn til kontekstuelle faktorer, den ser ikke på hvordan velferdssystemet, arbeidsledighet og andre faktorer kan påvirker implementeringen av SE.
Etikk	Artikkelen har tatt hensyn til etiske prinsipper på en god måte i forhold til informert samtykke. Lydopptak av gruppediskusjoner og intervjuer ble transkribert og anonymisert. Dataene ble lagret på en sikker måte.
Relevans	Artikkelen handler primært om implementeringen av Supported Emploment i kvalifiseringstiltak for innvandrere, og den fokuserer spesifikt på utfordringer og pre eksisterende faktorer knyttet til dette temaet. Artikkelen kan bidra til å belyse utfordringer, behov og muligheter knyttet til integrering og innvandrere i arbeidslivet.

3.3 Analyse:

I prosessen med tekstanalyse forfølger man en granskning av teksten med sikte på å avdekke dens innhold og budskap. Jeg har fulgt Thidemanns anbefalinger (2019) og gjennomgått teksten flere ganger for å sikre en dyptgående forståelse av deres essens. En vesentlig aspekt med analyseprosessen har vært å ha min problemstilling foran meg kontinuerlig, slik at jeg hele tiden blir minnet om hvilke spørsmål og hvilke formål min oppgave har til hensikt å belyse (Thidemann, 2019, s. 92-93).

I mitt analysearbeid har jeg valgt å benytte thematic Analysis, det er en analysemetode som passer for de med begrenset erfaring på området. Først trinn i denne analysemetode er å identifisere temaer, og det innebærer å gå direkte til resultatdelen i artikkelen og lese den på nytt. Deretter har jeg begynt å identifisere temaer i hver artikkel (Aveyard, 2019, 141). I arbeidet med å identifisere temaer systematisk, har jeg fulgt Aveyard (2019) sine råd ved å bruke markeringstusj for å fremheve viktige elementer i artikler (s.141). Dette har hjulpet meg til å skape en visuell oversikt over temaer og nøkkelord, og det har hjulpet meg med lette analysen og forståelsen av innholdet. Videre har jeg utarbeidet en ny tabell etter Aveyard anbefaling hvor jeg har inkludert temaene som ble identifisert, og jeg har spesifisert hvilken

artikkel hvert enkelt tema er hentet fra. Dette ga meg en mer strukturelt og oversiktlig tilnærming til analysen.

Tabell 6: Sammenligning av temaene

<i>Artikkel navn og år</i>	<i>Sentrale temaer</i>
Arbeidsinkludering av flyktninger gjennom praksis- En flernivåstudie av arbeidsgiveres synspunkter på det å tilby praksis (2022)	<p>Aktivt ansvar fra myndigheter og arbeidsgiverorganisasjoner for å fremme praksisplasser for flyktninger.</p> <p>Tettere oppfølging og støtte fra NAV og flyktingetjeneste til arbeidsgivere som tilbyr praksisplasser.</p> <p>Match mellom flyktnings bakgrunn og ferdigheter med arbeidsplassens behov.</p> <p>Språkkompetanse er nøkkelfaktorer for integrering.</p>
Høyt utdanna flyktnings tilnærming til kvalifisering og arbeid (2020)	<p>Flyktninger med høyere utdanning i intro-programmet har høye ambisjoner, men de kan bli utålmodige når de møter hindringer.</p> <p>Kvalifiseringstiltak i intro kan virke normaliserende for deltakere med høye ambisjoner.</p> <p>Usikkerhet og begrensninger i intro kan medfører til å endre planer å velge mer programmatisk løsning.</p> <p>Støtte og veiledning til flyktninger i intro for å hjelpe dem med å realisere sine ambisjoner.</p>

<p>Kvalifiseringstiltak for innvandrere og muligheter for Supported Employment (2019)</p>	<p>Samarbeid mellom ulike sektorer for å forbedre integrering for flyktninger.</p> <p>Regelverket i introduksjonsprogrammet begrenser muligheter for individuelle tilpasninger.</p> <p>Mangler tilstrekkelige insentiver til flyktninger for å delta effektivt i introduksjonsprogrammet.</p> <p>Det er behov for en felles forståelse og bruk av SE metoden blant jobbspesialister i introduksjonsprogrammet.</p> <p>SE verktøy må tilpasses behovene til flyktninger i introduksjonsprogrammet for å være effektivt.</p>
---	--

(Basert på tankegang til Aveyard, 2019)

I neste trinn av denne analysemetode begynte jeg å slå sammen og organisere resultater med samme tema fra hver artikkel under det tilsvarende hovedtemaet (Aveyard, 2019, s. 142). I analysen av studiene vurderte og sammenlignet jeg evidensen for å diskutere styrken av evidensen. Deretter har jeg gitt navn til temaene mine, I denne fasen betrakter jeg alle temaene som foreløpige, da jeg kontinuerlig vurderer resultatene i artikkelen for å oppnå best mulig forståelse av materialet. Etterpå gjennomgått jeg temaene nøye for å identifisere likheter og forskjeller i materialet hvor jeg begynte å vurdere hvordan temaene henger sammen (Aveyard, 2019, s. 144-145). I løpet av denne prosessen har det vært viktig for meg med å kontinuerlig sikre at jeg har forsvart tematittelene og relevante data fra opprinnelige studiene. Som et resultat av dette arbeid, har jeg identifisert flere sentrale temaer som dekker innholdet og meningen bak hvert av disse temaene (Aveyard, 2019, s 146). Temaene som har kommet frem i slutten av analyseprosessen er: *Fokus på integrering av flyktninger, Betydning av samarbeid mellom ulike aktører, Behov for tilpasning til individuelle behov, Utfordringer og barrierer i integreringsprosess.*

3.4. Studiens troverdighet:

I vitenskapelige studier er det viktige retningslinjer og krav til kunnskap. Metodene som brukes må lede til pålitelig kunnskap, noen som betyr at kravene til validitet må være møtt. Validitet dreier seg om hvor relevant og gyldig det som måles er i forhold til problemstilling som undersøkes. Reliabilitet handler om pålitelighet, det er viktig at målingene gjennomføres nøyaktig, og eventuelle feilkilder blir tydelig angitt (Dalland, 2020, s. 43).

Pålitelighet er en viktig kvalitetsstandard innen forskning som handler om hvorvidt arbeidet vi presenterer er troverdig og til å stole på. For å sikre pålitelighet til min forskning er det flere spørsmål som Dalland (2020) anbefaler å svare på blant annet «Hvorfor har jeg undersøkt akkurat dette tema, og hva jeg har tenkt å bruke resultat til?» og «Hvem er jeg som undersøker dette temaet, samt å fortelle om min bakgrunn og min førforståelse for temaet. Gjennom å svare på disse spørsmålene, gir jeg leseren mulighet for å vurdere min pålitelighet. (Dalland, 2020, 58).

Jeg har valgt å undersøke dette temaet av flere grunner. Min praksisperiode innen introduksjonsprogramavdelingen inspirerte meg til å dykke dypere inn i betydningen av deltakelse i introduksjonsprogrammet for integreringen i arbeidslivet.

Mine egne erfaringer med lignende utfordringer som flyktninger, inkludert min migrasjon til dette landet, har bidratt til min førforståelse av flyktningers opplevelser med å flykte til et nytt land og tilpasse seg til et nytt samfunn. Denne bakgrunnen har vært en betydelig motivasjon for å utforske dette temaet grundigere. Studiens resultater vil gi innsikt i introduksjonsprogrammets rolle i integreringsprosessen basert på utvalgte vitenskapelige artikler. Jeg har samlet data gjennom en litteraturstudie med spesifikke kriterier, inkludert fagfellevurderte artikler som ikke er eldre enn fem år. Disse artiklene, selv om de ikke direkte adresserer min problemstilling, belyser temaet fra forskjellige perspektiver og gir et solid grunnlag for videre utforskning av problemstillingen.

I tillegg omfatter kildekritikk to hovedaspekter. Det første aspektet handler om å velge ut litteraturen som best belyser problemstilling. Den andre aspektet omfatter å gi en grundig gjennomgang av den litteraturen som er brukt i oppgaven. For å vise oppgavens troverdighet og faglig grundighet, er det viktig å beskrive utvalget av kilder som er brukt (Dalland, 2020, s 143). Jeg har valgt å inkludere faglitteratur, rapporter, og artikler i oppgaven, da mange av disse kildene kan bidra til å svare på problemstilling. For å gjennomføre litteratursøket har jeg

brukt database Oria for å finne relevant litteratur. I tillegg har jeg søkt etter faglitteratur på nettsider til andre biblioteket og fått hjelp av bibliotekets personale til å finne relevante kilder.

Kapittel 4 Resultater:

4.1. Fokus på integrering av flyktninger:

Gjennom analysen av artikler om integreringsprosesser for flyktninger gjennom introduksjonsprogrammet, fremkommer behovet for en helhetlig tilnærming for å styrke integreringen og arbeidstilknytningen for denne gruppen.

Arbeidsgivere etterlyser en mer aktiv involvering fra myndigheter, arbeidsgiverorganisasjoner, kommuner og NAV/flyktningetjeneste for å tilby og tilrettelegge praksisplasser for flyktninger (Fedreheim et al., 2022, s. 6). Noen peker på manglende oppfordring fra arbeidsgiverorganisasjonene til å tilby praksisplasser, mens andre foreslår at bedre ordninger kunne vært mulig dersom kommunen tilbød flere praksisplasser (Fedreheim, 2022, s. 7). Ønsket om mer målrettet og strategisk arbeid for å optimalisere ressursene og styrke integreringen, spesielt gjennom planlegging, opplæring og oppfølging av praksisplasser, blir også tydeliggjort (Fedreheim, 2022, s. 7).

En annen artikkel fokuserer på temaer som liminalitet, ventetid og utålmodighet, og hvordan disse faktorene kan påvirke integreringsprosessen for flyktninger. Habibas-historien viser et normalt liv preget av forutsigbarhet etter en periode med usikkerhet (Kobberstad, 2020).

Barrierer på systemnivå, som rigiditet i regelverket for introduksjonsprogrammet, påvirker også integreringsprosessen for flyktninger. Tilpasning av tilnærmingen i introduksjonsprogrammet kan dermed bidra til bedre integrering og arbeidstilknytning for flyktninger (Mentzoni, 2019).

4.2. Betydning av samarbeid mellom ulike aktører:

I artiklene diskuteres viktigheten av samarbeid og kommunikasjon mellom ulike aktører for å forbedre tilpasningen av introduksjonsprogrammet til individuelle behov.

Fedreheim et al. (2022) peker på nødvendig for tettere oppfølging fra NAV og flyktningsjeneste slik at arbeidsgivere kan bruke praksisplasser mer strategisk. Noen arbeidsgivere beskriver et godt samarbeid med NAV og flyktningsjeneste, mens andre opplever utfordringer med samarbeid på grunn av endringer i Nav eller introduksjonsprogrammet (s. 8).

Det er ønskelig om mer samarbeid og dialog for å sikre bedre tilpasning til individuelle behov og bedre integrering. Flere arbeidsgivere forteller at det er vanskelig å ha kontinuerlige samarbeid med Nav, for noen informanter er endringer (omorganisering) i Nav eller introduksjonsprogrammet faktorer som kompliserer samarbeid (Fedreheim et al, 2022, s. 8).

Kobberstad (2020) fremhever betydningen av samarbeid og kommunikasjon mellom flyktninger, rådgivere og lærere for å tilpasse introduksjonsprogrammet til individuelle behov og ambisjoner (s. 98). Et eksempel viser viktigheten av å tilpasse programmer til deltakernes behov, som i tilfellet med Semere som ønsker å jobbe for å forsørge familien. Effektivt mellom deltakere og andre aktører i introduksjonsprogrammet bidrar til bedre integrering i det norske samfunnet (Kobberstad, 2020, s. 101).

Mentzoni (2019) utforsker hvordan samarbeidet mellom voksenopplæring og kvalifiseringstiltak for innvandrere påvirker implementeringen av norskopplæring og sosial- og yrkesrettet opplæring (SE) for deltakerne (s. 44). Videre poengteres det i samarbeid med arbeidsgivere kan øke mulighetene for ansettelse og integrering av flyktninger i arbeidslivet (Mentzoni, 2019, s. 45).

Samlet sett krever alle artiklene for økt samarbeid, dialog og tilpasning mellom ulike aktører for å sikre og bedre integrering av flyktninger i samfunnet og arbeidslivet.

4.3. Behov til tilpasning til individuelle behov:

Arbeidsgivere vektlegger betydningen av å behandle flyktninger likeverdige med andre ansatte samtidig som de erkjenner nødvendig for å gjøre en god oppfølging for å sikre en vellykket integrering på arbeidsplassen. En arbeidsgiver uttrykker det slik: "De er bare folk som av en eller annen grunn trenger litt hjelp til å komme i arbeid" (Fedreheim et al, 2022, s.7). Derfor er det viktig å anerkjenne at ikke alle flyktninger besitter samme kunnskaper og ferdigheter.

Kobberstad (2020) fremhever betydningen av å skreddersy introduksjonsprogrammet i tråd med individuelle behov og bakgrunn. Et eksempel på dette er Habiba, som ønsker å fortsette studiene sine og realisere sine ambisjoner ved å planlegge norskundervisning for å styrke mulighetene for høyere utdanning (s. 100). Dette understreker viktigheten av å ta hensyn til flyktingenes tidligere utdanning og erfaringer for å støtte deres integrering på en meningsfull måte.

Mentzoni (2019) fokuserer spesielt på utfordringene knyttet til tilpasning av SE-aktiviteter og språkopplæring i introduksjonsprogrammet for å møte individuelle behov, spesielt for deltakere med omfattende støttebehov for å sikre sysselsetting og tilknytning. Dette er nødvendig for tilpasning av regelverk og arbeidsmetoder i introduksjonsprogrammet for å imøtekomme individuelle behov (s. 43-44).

Mentzoni (2019) har også undersøkt hvordan manglende samordning mellom Voksenopplæringen og kvalifiseringstiltak kan påvirke tilpasningen til individuelle behov for flyktinger (s.44)

4.4. Utfordringer og barrierer i integreringsprosess:

Språkkompetanse anses som en viktig faktor for vellykket integrering i arbeidslivet, med arbeidsgivere som fremhever god norskferdighet for å kunne få jobb og trives på arbeidsplassen. Når flyktinger mestrer språket, viser de motivasjon og effektivitet på jobben, noe som øker sjansene for å sikre ansettelse. En tydelig melding fra arbeidsgivere er at språket er nøkkelen til vellykket integrering, og at alle flyktinger som ønsker å bli en del av arbeidsstyrken må prioritere språkopplæring (Fedreheim et al., 2022, s. 9).

Selv om noen arbeidsgivere uttrykker bekymring for flyktingers motivasjon, er det viktig å legge til rette for at flyktinger finner glede og motivasjon på arbeidsplassen gjennom utførte oppgaver, språklæring og forståelse av norsk arbeidskultur (Fedreheim, 2022, s. 8).

Det er imidlertid utfordringer i integreringsprosessen som må adresseres. Noen arbeidsgivere rapporterer ved enkelte flyktinger virker motvillige til å delta i praksis, ofte på grunn av manglende tilpasning mellom praksisplass og individuell bakgrunn. Dette viktige betydningen

av å matche kandidater med relevante praksisplasser og oppgaver (Fedreheim et al., 2022, s. 9).

Kobberstad (2020) påpeker at standardiserte integrerings- og kvalifiseringstiltak kan begrense flyktningers mulighet til progresjon og realisering av deres ambisjoner. Manglende oppmerksomhet på individuelle behov kan føre til barrierer i integreringsprosessen, som Habibas utålmodighet og motstand mot normalisering illustrerer (Kobberstad, 2020, s. 98).

Mentzoni (2019) analyserer hvordan systemutfordringer, som mangel på oppfølging og praktiske hindringer i introduksjonsprogrammet, påvirker integreringsprosessen (s. 44). Han peker på manglende insentiver, språkbarrierer og utfordringer i samarbeidet med arbeidsgivere og voksenopplæring som potensielle hindre for flyktningers overgang til arbeidslivet (s. 44-45).

Alle tre artikler peker på hovedelementer som skaper barrierer i integreringsprosess. Blant annet språkopplæring, motivasjon, og systemutfordringer som alle aktører bør jobbe med for å sikre en vellykket integrasjon og progresjon på arbeidsplassen.

Kapittel 5 . Diskusjon:

Hensikten med dette kapittelet er å utforske hvordan resultatene svarer på problemstilling (Thidemann, 2019, s. 109). Min problemstilling som jeg har nevnt tidligere er «Hva viser forskning om betydning av å delta i introduksjonsprogrammet for flyktninger fra ikke vestlig land med tanke på deres kvalifikasjoner og suksess i arbeidslivet, sett fra arbeidsgivere, flyktninger og hjelpere perspektiver?».

Å sikre overgang til arbeid eller utdanning er avhengig av både bakgrunnskjennetegn og lokale forhold i hver kommune. For eksempel kommuner som tar imot en betydelig andel eldre kvinnelige flyktninger med begrenset utdanning, står ovenfor en langt mer utfordrende oppgave sammenlignet med kommuner som bosetter mange unge menn med høyere

utdanning. Lokale faktorer som arbeidsledighet, næringsstruktur og tilgjengelighet av utdanningstilbud vil også spille en rolle i integreringsarbeid (Djuve, 2017, s. 277).

I bakgrunnen for mine funn i denne studien, og basert på teoriene jeg har presentert i teoridelen, vil jeg utforske brannsentrale områder som er avgjørende i integreringsprosessen. Disse områdene er:

5.1. Introduksjonsprogrammets rolle som en bro for integrering:

For å belyse introduksjonsprogrammets rolle, vil jeg først og fremst presentere målgruppen som er rettet mot å delta i introduksjonsprogrammet. IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) (2023) presenterer i kapittel 4 målgruppen for introduksjonsprogrammet. Målgruppen består av innvandrere som har en gyldig oppholdstillatelse i henhold til utlendingsloven. I tillegg må enkeltdeltakere være i alderen mellom 18 og 55 år.

Å delta i introduksjonsprogrammet er viktig element for flyktningers integreringsprosessen. Programmet inkluderer norskopplæring, undervisning i samfunnskunnskap og tiltak for å fremme deltakelse i arbeidet eller utdanningen. Fra 2021 har programmet også omfattet kurs i livsmestring og veiledning for foreldre (Fernandes et al., 2022, s. 141).

Deltakelse i introduksjonsprogrammet kvalifiserer en god del av flyktninger til å fortsette enten i arbeid eller utdanning. Ifølge Statistisk sentralbyrås Monitor for introduksjonsprogrammet, er rundt 60 prosent i arbeid eller under utdanning et år etter at de har fullført programmet. Samtidig observeres betydelige forskjeller i resultater, både blant ulike deltakerkategorier og mellom ulike kommuner (Fafo. U.å.).

Når vi diskuterer integreringsprosessen i introduksjonsprogrammet, kan det virke som om det er en enkel prosess. Men Både deltakere og bidragsytere opplever imidlertid utfordringer i integreringsprosessen av ulike årsaker.

For det første påpeker Kobberstad (2020) at mange flyktninger sliter med liminalitet etter ankomsten til Norge. Dette er nødvendig for stabilitet og realisering av ambisjoner ved bosetting kan føre til utålmodighet blant flyktninger når de starter introduksjonsprogrammet (s. 97).

Habiba er en deltaker i introduksjonsprogrammet som ønsker å begynne på universitetet så snart som mulig, selv om språknivået hennes ikke kvalifiserer henne til høyere utdanning (Kobberstad, 2020, s. 98).

Habibas situasjon kan tolkes som den utålmodigheten hun opplever på grunn av liminalitetsfasen hun har gått gjennom.

Liminalitetsfasen kan betraktes i lys av migrasjonsprosessen. Holt (2019) beskriver i begynnelsen av migrasjonen er migrantene fortsatt i en turistmodus og opplever det nye positivt. Etter dette opplever kultursjokket, som følger av reaksjon og bearbeidelse før migrantene til slutt beveger seg mot en fase av nyorientering og trivsel (Dahl, 2013; Gullahorn& Gullahorn, 1963; Oberg, 1960 referert i Holt, 2019, s. 95).

For det andre er det viktig å sette søkelys på mangel av kunnskap om mangfold i arbeidslivet. Fedreheim et al (2022) har peket på viktighet å ha en god kunnskap om mangfold og flerkulturelle perspektiv for å øke arbeidsdeltakelse blant flyktninger (s. 4).

For å belyse viktighet av mangfold i arbeidslivet er det betydning å nevne inneholde i introduksjonsprogrammet. Introduksjonsprogrammet inneholder ulike Tiltak, tiltakene kan dele inn i tre hovedkategorier: arbeidsrettede, utdanningsrettede og tiltak som forbedrer deltakernes forutsetninger for å delta i samfunnslivet. (Djuve, 2017, s. 73). Det betyr at introduksjonspraksis er et viktig tiltak i introduksjonsprogrammet. Derfor er det viktig at arbeidsgivere har tilstrekkelig kunnskap om flerkulturelle perspektiver.

Berg og Håpnes (2001) fremhever at mangfolds perspektivet i arbeidslivet handler om å endre tankesett når det gjelder disse spesifikke gruppene, fra å betrakte dem som "marginaliserte grupper" til å se dem som et potensiale i arbeidsstyrken. Det er viktig å erkjenne mangfoldet i befolkningen og anerkjenne våre ulikheter. Når vi fokuserer på utvikling og endring, kan disse ulike faktiske bli ressurser. De kan være en kilde til gjensidig læring, og de kan legge grunnlaget for nytenkning og kreativitet (s. 3).

For det tredje identifiserer Mentzoni (2019) en rigiditet i regelverket for introduksjonsprogrammet, blant annet gjennom et helt program fylt med aktiviteter og mulighet for trekk i stønaden dersom deltakerne er forsinket (s. 43-44). Denne rigiditeten i

introduksjonsprogrammet kan være spesielt krevende for personer med omfattende bistandsbehov. Samtidig er viktigheten av slike regler for deltakerne i introduksjonsprogrammet skal få innsikt i arbeidslivet gjennom disse retningslinjene.

Gran og Scoufia (2005) refererer til en Fafo-rapport fra 1997 der introduksjonsprogrammet i Sverige, Nederland og USA ble undersøkt. Forskningen viste at de beste resultatene med hensyn til deltakelse i arbeidsmarkedet ble oppnådd i systemer der tilgang til sosialhjelp var vanskelig eller umulig å oppnå. De mest vellykkede programmene inneholdt elementer av tvang for deltakelse (s. 10).

5.2. Betydning av samarbeid sett fra ulike aktørers perspektiver:

Samarbeid definisjon finnes i WHO (2010), de sier følgende «samarbeidspraksis foregår når flere helsearbeidere med ulike profesjonell bakgrunn samarbeider med pasienter, familie, omsorgspersoner og sosialt nettverk for å fremskaffe tjeneste med høyest mulig kvalitet.» (Willumsen, 2015, s. 156).

Samarbeidet fokuserer på nødvendige deler av introduksjonsprogrammet. Generelt sett er alle aktørtyper samarbeider i levering av lovpålagte tjenester. Kommunene har en plikt i å følge introduksjonsloven til å tilby obligatorisk opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nylig ankomne flyktninger, samtidig som det åpnes for mer arbeidsfokusert opplæring ved behov (Espegren& Eimhjellen& Ervik& Guribye& Linden, 2019, s. 48).

Kommunen har ansvaret for å organisere og gjennomføre språkpraksis for de som trenger å styrke språket sitt gjennom praktisk erfaring i arbeidslivet. Språkpraksis er et nytt tiltak som følger introduksjonsprogrammet (Gran & Scoufia, 2005, s. 106).

Gran og Scoufia (2005) beskriver viktigheten av en skriftlig avtale for å sikre og effektivt samarbeid mellom arbeidsmarkedsetater og kommunen. De skal også delta i samarbeidsmøter for å gi råd og veiledning til deltakerne under arbeidet (s. 110).

I en av utvalgt forskningsartikkel blir det navnet hvor mye er betydning med samarbeid mellom programrådgivere i introduksjonsprogrammet og lærere i voksenopplæring. Gjennom en trekant samtale mellom deltakere, lærere og programrådgivere, drøftes individuelle planer for deltakerne og hvordan deres ambisjoner kan realiseres (Kobberstad, 2020, s. 98).

Djuve (2017) viser at enkeltpersoner som tar del i opplæringen i norsk og samfunnsskap innenfor rammen av introduksjonsprogrammet, spiller både lærerne og programrådgiverne avgjørende roller i kvalifiseringsprosessen. Graden av samarbeid mellom disse to aktørene kan ha betydelige implikasjoner for innholdet i det enkeltes program (113).

Det er en stor betydning å involvere brukerne for å oppnå optimale resultater når det gjelder samarbeid mellom ulike aktører, enten det dreier seg om praksisplasser eller utdanning. Ifølge Lauvås og Lauvås (2004: 61) er den innsikten og myndiggjøring brukerne har om sin egen situasjon av stor betydning og utgjør en verdifull ressurs i den tverrfaglige tilnærmingen (Askheim, 2012, s. 141).

Det er en del utfordringer som svekker samarbeidsprosess mellom ulike aktører. For det første benevner Fedreheim et al (2022) at arbeidsgivere opplever en del utfordringer når de har flyktninger i praksis, blant annet manglende innsats fra Nav og flyktningsjeneste for å følge deltakere opp på mer strategiske måte. En arbeidsgiver påpeker at det trenges «evalueringer underveis» (s. 7). Informantene fra flere av forsøksprosjekter poengterte viktigheten av samarbeid med voksenopplæring for å iverksette Supported Employment (SE) (Mentzoni, 2019, s. 44).

En annen utfordring er når flere aktører blir involvert, kan det være vanskelig å koordinere faglig innhold. Dette kan føre til manglende kunnskap om hverandres aktiviteter, dårlig integrasjon mellom språkundervisning og arbeidsrettede kurs, uklar rolle- og ansvarsfordeling, og et fragmentert tilbud uten helhetlig oversikt (Espegren& Eimhjellen& Ervik& Guribye& Linden, 2019, s.66).

Det lovverket som styrer introduksjonsprogrammet, skaper betydelige logistikkmessige utfordringer for kommunene. Dette er en tredje utfordring som innebærer koordinering av tid, innhold, læreplaner, leverandører og deltakere for å tilby et helhetlig fulltids- og helårsprogram i samsvar med lovens krav (Espegren& Eimhjellen& Ervik& Guribye& Linden, 2019, s. 67).

5.3. Tilpasning til individuelle behov som en nøkkel til vellykket integrering av flyktninger:

Å tilpasse individuelle behov er lovfestet i integreringsloven, ordlyden sier, sammen med deltakeren skal det utarbeides en plan basert på en grundig kompetansevurdering, karriereveiledning og en vurdering av hvilke ressurser deltakeren kan dra nytte av. Planen skal bygge videre på tidligere utførte aktiviteter før deltakeren ble bosatt i kommunen (integreringsloven, 2021, § 15).

Mine utvalgte vitenskapelige artikler har ulike betydninger av individuelle behov fra ulike perspektiver. Arbeidsgivere rapporterer at mange deltakere mangler motivasjon til å delta i praksis, spesielt når praksisplassen ikke er i tråd med flyktningens bakgrunn. Dette er viktigheten av å skape sammenheng mellom kandidater, arbeidsplasser, oppgaver og situasjoner (Fedreheim et al., 2022, s. 9).

I en rekke tilfeller kan deltakelse i praksisordninger mislykkes på grunn av manglende tilpasning av praksisplassen til individuelle behov.

I Kobberstads (2020) studie fremkommer det at høyt utdannede flyktninger med store ambisjoner opplever at standardiserte tiltak i introduksjonsprogrammet ikke samsvarer med deres forventninger (s. 97).

Ifølge Gran og Scoufia (2005) kan personer med høy utdanning og gode språkkunnskaper, som har klare mål om å avansere i utdanningssystemet eller arbeidslivet, dra nytte av heldagsundervisning. På den annen side kan personer med konsentrasjonsvansker eller begrenset skolegang møte utfordringer med tradisjonell undervisning og ha behov for alternative læringsmetoder og tiltak (s. 99).

Som tidligere påpekt i teoridelen, handler empowerment om å gi makt og styrke til enkeltpersoner som befinner seg i en maktesløs situasjon. Med utgangspunkt i Foucaults forståelse av makt, der hovedpoenget er hvordan makten er produktiv ved å gi makt til enkeltpersoner slik at de kan styre seg selv, kan individuelle planer betraktes som en form for liberal styringsstrategi (Askheim, 2012, s. 148).

En tilnærming som legger vekt på individuelle behov og tilpasning av individuelle planer er brukermedvirkningstilnærming. Dette innebærer at brukerne har innflytelse på utformingen av tiltak og tjenester som angår dem. Prinsippet er at brukeren skal ha en avgjørende stemme når det gjelder viktige beslutninger om sin egen helse og livssituasjon, spesielt knyttet til hvilke tjenester de skal motta (Fernandes et al., 2022, s. 143).

I en studie som utforsket forståelsen og praksisen av brukermedvirkning, opplevde noen deltakere at brukermedvirkning var tilfredsstillende. Dette ble tilskrevet kvalitet på relasjonene mellom deltakerne og programrådgiverne. De som var fornøyde, uttrykte at deres programrådgivere var tilgjengelige og forsøkte å imøtekomme deres behov i programmet (Fernandes et al., 2022, s. 148).

Fernandes et al (2022) pekte også på hindringer for brukermedvirkning blant deltakerne i introduksjonsprogrammet. Årsakene inkluderte språkkunnskaper, manglende bruk av kvalifiserte tolker, samt utdanningsnivået til deltakerne som påvirket deres forståelse av brukermedvirkning. Det ble også vist at deltakere med høyere utdanning kunne ha større innflytting på programmet enn de med mindre skolegang. Deltakernes opplevelse av praksisplasser ble også nevnt som en annen årsak til hindring av brukermedvirkning. Mange deltakere uttrykte at tilbudet av praksisplasser var begrenset og ikke tilpasset deres behov (Fernandes et al., 2022, s. 150-153).

Videre identifiserte Fernandes et al. (2022) også årsaker som hindrer brukermedvirkning fra programrådgivernes side. Dette inkluderte organisatoriske og økonomiske begrensninger i forvaltningskonteksten. Samarbeid på tvers av instanser ble beskrevet som krevende, og programrådgivere opplevde utfordringer knyttet til koordinering av introduksjonsprogrammet mellom ulike aktører. Økonomien spilte også en rolle i programvarigheten. Tid og tilgjengelighet ble fremhevet som viktige forutsetninger for å kunne arbeide med brukermedvirkning (s. 153-154).

Kapittel 6 Konklusjon:

Integrering av nye flyktninger i det norske samfunnet er en kompleks prosess som krever innsats fra flere aktører. Gjennom analysen av tre vitenskapelige artikler har denne bacheloroppgaven undersøkt betydningen av å delta i introduksjonsprogrammet for flyktninger fra ikke-vestlige land med tanke på deres kvalifikasjoner og suksess i arbeidslivet

sett fra arbeidsgivere, flyktninger og hjelperes perspektiver.

Studiene viser at introduksjonsprogrammet spiller en viktig rolle i å støtte flyktninger i overgangen til det norske samfunnet. Arbeidsgivere legger vekt på nødvendighet for en mer omfattende innsats på praksisplasser.

Høyt utdannede flyktningers tilnærminger til kvalifisering og arbeid viser en spenning mellom rask integrasjon på arbeidsmarkedet og langsiktig sosial mobilitet.

Studien om kvalifiseringstiltak for innvandrere og muligheter for Supported Employment identifiserer flere faktorer som påvirker implementeringen av SE i introduksjonsprogrammet. Samlet sett viser studiene ved introduksjonsprogrammet en vesentlig rolle i integreringen av flyktninger i det norske samfunnet.

Litteraturstudie som metode har vært hensiktsmessig for å belyse problemstillingen min.

Gjennom litteraturstudiet har jeg fått tilgang til et bredt spekter av vitenskapelige artikler og forskning som har bidratt til en grundig forståelse av temaet.

En av utfordringene jeg har opplevd underveis i metodevalget er å finne relevante vitenskapelige artikler innenfor mitt spesielle forskningsområde. Søkeprosessen og vurderingen av artiklene kunne være tidkrevende og krevende, spesielt når det gjaldt å sikre at artiklene oppfylte mine inklusjons- og eksklusjonskriterier.

Til tross for noen utfordringer har metodevalget mitt med litteraturstudie fungert bra for å svare på problemstillingen min.

Gjennom denne oppgaven har jeg fått ny kunnskap om integreringsprosessen gjennom introduksjonsprogrammet. Jeg har også fått en dypere forståelse av liminalitetens utfordringer og betydning av tilpasning og støtte for å sikre vellykket kvalifisering og integrering av flyktninger i arbeidslivet.

Et område hvor det fortsatt mangler kunnskap, og som kan være interessant å utforske videre fra denne oppgaven, er et spørsmål jeg har reist i innledningen uten å få svar: Hvordan kan vi støtte integreringen av flyktninger uten formell utdanning, men med verdifulle erfaringer som kan være relevante i arbeidslivet?

Videre forskning på dette området kan bidra til å utvikle mer effektive retningslinjer og programmer for å støtte flyktninger uten formelle utdanning med verdifulle arbeidserfaringer i deres integrering i arbeidslivet.

Kapittel 7 Litteraturliste:

Valgfritt pensum er markert med * Det tilsvarer **954** sider

- Askheim, O. P. (2012). *Empowerment I helse og sosialfaglig arbeid- Floskel, styringsverktøy eller frigjøringsstratgi*. (1.utg). Gyldendal Akademisk. * **115**
- Aveyard, H. (2019). *Doing a literature review in health and social care. A practical guide*. (4. utg). London: Open University Press * **36**
- Berg, B. & Lauritsen, K. (2009). *Eksil og livsløp*. Universitetsforlaget. * **18**
- Berg, B. & Håpnes, T. (2001). *Mellom likhet og forskjellighet- Mangfoldsstratgier i arbeidslivet*. (STF38 A01510). SINTEF, Teknologiledelse, IFIM. ***6**
- Brunvatne, R. (2006). *Flyktninger og asylsøkere i helsetjenesten*. (utg. 1). Gyldendal Akademisk. ***27**
- Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving* (7. utg.). Gyldendal. * **63**
- Djuve, A. B. (2017). *Introduksjonsprogram og norskopplæring Hva virker – for hvem?* (FAFO rapport, nr: 2017:31). FAFO.
<https://www.fafo.no/images/pub/2017/20639.pdf>. ***107**
- Eriksen, T. H. & Sajjad, T. A. (2020). *Kulturforskjeller i praksis- Perspektiver på det flerkulturelle Norge* (7. utg.). Gyldendal. * **17**
- Espegren, A.& Eimhjellen, I.& Ervik, R.& Guribye, E.& Linden, T. S. (2019). *Samarbeid mellom offentlig, privat og frivillig sektor i gjennomføringen av*

introduksjonsprogrammet (ISBN: 978-82-8408-021-5). NORCE Samfunnsforskning.
https://www.imdi.no/contentassets/5e9fcc66e43f4e96bb6fd6d055b6a548/samarbeid_oppentlig_privat_frivillig.pdf. * 105

- FAFO. (u.å.). Fafos forskning på introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger. Hentet 15. april 2024 fra <https://www.faf.no/forskningstema/introduksjonsprogram-for-nyankomne-flyktninger>.
- Fedreheim, G. E. & Hansen, T., & Aure, M. (2022). Arbeidsinkludering av flyktninger gjennom praksis – En flernivåstudie av arbeidsgiveres synspunkter på det å tilby praksis. *Søkelys på arbeidslivet*, 39(2), 1–14. [https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/full/10.18261/spa.39.2.1](https://www-idunn.no.ezproxy.uis.no/doi/full/10.18261/spa.39.2.1).
- Fernandes, A. G. & Kjørstad, M. (2022). Samhandling på ulike premisser? Brukermedvirkning i introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger. I T. Saltkjel & C. Rønningstad & M. Sønderskov (Red.), *Samhandling og inkludering i arbeidslivet* (1. utg., s. 141-154). Cappelen Damm Akademisk. *21
- Fernandes, A. G. (2022). *Nyankomne flyktninger blir utsatt for sterke maktmidler*, Fontene forskning. <https://www.fo.no/nyhetsarkiv/forskerportrett-nyankomne-flyktninger-blir-utsatt-for-sterke-maktmidler>. *1
- Gran, N. & Scoufia, L. (2005). *Introduksjonsloven- steg for steg- En veileder i individuelle handlingsplaner for flyktninger*. Kommuneforlaget. * 138
- Helsebiblioteket. (2018). Sjekkliste for vurdering av en kvalitativ studie. Hentet 2. april 2024 fra <https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/kunnskapsbasert-praksis/kunnskapsbasertpraksis.no/4.kritisk-vurdering/4.1-sjekklistor>.

- Holt, K. (2019). *Kultur, Migrasjon Og Traumer- Hva trenger hjelperen for å bidra til god psykisk helse og livskvalitet.* (utg.1). Gyldendal. * 33
- Ihle, R. (2023, april). *Barn med spesielle behov: Vi trenger mer kunnskap i møte med innvandrerfamilier.* Fontene, s 46-48. * 6
- IMDi (2024, 26. april). Kapittel 4 introduksjonsprogrammet. <https://www.imdi.no/kvalifisering/regelverk/juridisk-veileder-til-integreringsloven/kapittel-4-introduksjonsprogrammet/>. *35
- IMDi. (2023, 01. januar). *Statistikk og nøkkeltall.* <https://www.imdi.no/om-integrering-i-norge/statistikk> *1
- Integreringsloven. (2020). Lov om integrering gjennom opplæring, utdanning og arbeid (integreringsloven) (Lov-2020-11-06- 127). Lovdata. https://lovdata.no/pro/#document/NL/lov/2020-11-06-127/KAPITTEL_1
- Kasin, O. Flerkulturell- Hva er det og hvem er de. I A. M. Otterstad (Red.), *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold- fra utsikt til innsikt.* (s. 55-64). Universitetsforlaget. * 23
- Kjeldstadli, K. (2008). *Sammensatte samfunn- Innvandring og inkludering.* Pax Forlag. *23
- Kobberstad, J. H. (2020). Høyt utdanna flyktningers tilnærminger til kvalifisering og arbeid. *Søkelys på arbeidslivet*, 37(1-2), 92–108. <https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/full/10.18261/issn.1504-7989-2020-01-02-06>.
- Maximova, M. T. (2019). Kvalifiseringstiltak for innvandrere og muligheter for Supported Employment. *Søkelys på arbeidslivet*, 36(1-2), 36–54. <https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/doi/full/10.18261/issn.1504-7989-2019-01-02-03>.

- Premkumar, H. (2019). Hamsika Premkumar. I A. R. Naqvi (Red.), *Third culture kids- å vokse opp mellom kulturer*. (s. 166). Gyldendal.
- Stuvøy, I. (2021). Teoriens rolle i bacheloroppgaven. I I. Stuvøy & G. Tøndel & A. Tjora (Red.), *En smak av forskning- Bacheloroppgaven som prosjekt, prosess og produkt*. (1. utg., s. 145-146). Cappelen Damm Akademisk. *8
- Thidemann, I. J. (2019). *Bacheloroppgave for sykepleierstudenter- Den lille motivasjonsboken i akademisk oppgaveskriving* (utg. 2). Universitetsforlaget. *128
- Turner, V. W. (1996). Betwixt and Between: The liminal period in rites de passage. I T. H. Eriksen (Red.), *Sosialantropologiske Grunntekster* (s. 510-512). Notam Gyldendal. * 15
- Universitet i Stavanger (Uis). (2024, 25.mars). *Sosialt arbeid, sosionom- bachelor*. <https://www.uis.no/nb/studier/sosialt-arbeid-sosionom-bachelor#/>.
- Varvin, S. (2015). *Flukt og Eksil*. (utg. 2). Universitetsforlaget. * 18
- Willumsen, E. (2015). Tverprofesjonelt samarbeid i sosialt arbeid. I I. T. Ellingsen & I. Levin & B. Berg & L. C. Kleppe (Red), *Sosialt arbeid en grunn bok* (1.utg., s. 156). Universitetsforlaget.
- Åm, H. & Magin, M. (2021). Bruk av andres forskning. I I. Stuvøy & G. Tøndel & A. Tjora (Red.), *En smak av forskning- Bacheloroppgaven som prosjekt, prosess og produkt*. (1. utg., s. 145-146). Cappelen Damm Akademisk. * 10

Kandidatnummer: 4045